

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Peilbesluit IJsselmeergebied

Notitie reikwijdte en detailniveau

Water. Wegen. Werken. Rijkswaterstaat.

Peilbesluit IJsselmeergebied

Notitie reikwijdte en detailniveau

September 2015

Een nieuw peilbesluit voor het IJsselmeergebied

Deze Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) beschrijft de onderzoeksopzet voor het milieueffectrapport (MER) voor het nieuwe peilbesluit IJsselmeergebied.

Indienen van zienswijze

U kunt van 9 september tot en met 7 oktober 2015 (4 weken) uw zienswijze geven op het voornemen om een nieuw peilbesluit voor het IJsselmeergebied op te stellen. Ook kunt u uw zienswijze geven op de NRD.

U kunt, bij voorkeur, online uw zienswijze indienen via het reactieformulier op www.platformparticipatie.nl

Ook kunt u uw zienswijze sturen naar:
Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Platform Participatie
o.v.v. 'Peilbesluit IJsselmeergebied'
Postbus 30316
2500 GH Den Haag

Als u een zienswijze hebt ingediend, wordt u na de zienswijzetermijn geïnformeerd over de doorwerking ervan op het voornemen en/of de NRD.

Vervolgprocedure

Eind 2016 wordt het ontwerp-peilbesluit en bijbehorende MER gepubliceerd. Zowel het ontwerpbesluit als het MER liggen dan ter inzage. Ook dan kunt u uw zienswijze geven.

Begin 2017 wordt het definitieve peilbesluit genomen. Hiertegen kunt u in beroep gaan bij de rechter indien u tijdig een zienswijze kenbaar hebt gemaakt.

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en achtergrond	4
1.2	Toelichting m.e.r.-plicht	5
1.3	Doel m.e.r.-procedure	5
1.4	Notitie Reikwijdte en Detailniveau	6
1.5	Leeswijzer	6
2	Het IJsselmeergebied	7
2.1	Gebiedsbeschrijving	7
2.2	Peilbeheer en waterstanden	
3	Uitgangspunten	13
3.1	Deltaprogramma	13
3.2	Nationaal Waterplan	14
3.3	Peilbesluit IJsselmeergebied	15
3.4	Operationalisering Flexibel Peilbeheer	15
4	Voorgenomen activiteit	16
4.1	Afweging alternatieven	16
4.2	Voorkeursalternatief	16
4.3	Onderzoek streefpeilen	18
4.4	Referentiesituatie	19
5	Effectbeoordeling	20
5.1	Planhorizon en -gebied	20
5.2	Beoordelingskader	21
5.3	Methodiek effectbeoordeling	23
5.4	Beoordeling gevolgen Natura 2000	23
6	Vervolgprocedure	24
6.1	Procedurestappen en actoren	24
	Bijlagen	27
	Bijlage A - Begrippenlijst	8
	Bijlage B - Streefpeilen en waterstanden	29
	Bijlage C - Beoordelingskader waterschappen	32
	Bijlage D - Kennisvragen ROIJ	33
	Bijlage E - Achtergronddocumenten	35
	Colofon	36

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

Voor een laaggelegen delta als Nederland is werken aan waterveiligheid en een duurzame zoetwatervoorziening van essentieel belang. Er is meer economische waarde te beschermen dan zestig jaar geleden. Ook het klimaat verandert, de zeespiegel stijgt en de bodem daalt. Er zijn vaker hevigere regenbuien en er is meer kans op zeer droge periodes en verzilting.

De afgelopen jaren is het in kader van het Deltaprogramma door het Rijk, provincies, waterschappen, gemeenten en maatschappelijke organisaties gewerkt aan de opgave voor waterveiligheid en zoetwatervoorziening. Dit heeft geleid tot een voorstel voor deltabeslissingen en gebiedsgerichte strategieën in het Deltaprogramma 2015. De uitkomsten van het Deltaprogramma 2015 zijn middels een tussentijdse wijziging van het Nationaal Waterplan (NWP) op 1 december 2014 vastgesteld door de Minister van Infrastructuur en Milieu en de Staatssecretaris van Economische zaken en daarmee verankerd in het beleid.

1.1.1 Peilbesluit IJsselmeergebied

Om de watervoorraad tot 2050 voldoende te vergroten is in het kader van het Deltaprogramma onder andere onderzoek gedaan naar het lange termijn peilbeheer in het IJsselmeergebied. Op basis hiervan is er voor gekozen om het vaste zomerstreefpeil te vervangen door het zogenaamde 'flexibel peil', zodat het peilbeheer kan inspelen op de meteorologische omstandigheden en de behoefte aan zoetwater. Het huidige (meerjarig gemiddeld) winterpeil van het IJsselmeer(gebied) verandert niet tot tenminste 2050. Na vaststelling van een nieuw peilbesluit kan de voorgenomen aanpassing in het operationele peilbeheer worden doorgevoerd.

Voornemen

Het voornemen omvat het opstellen van een nieuw peilbesluit voor het IJsselmeergebied. Dit is nodig, omdat door de tussentijdse wijziging van het Nationaal Waterplan (2014) het beleid is gewijzigd. Het vaste zomerstreefpeil wordt vervangen door een streefpeil met meer variatie en een bandbreedte waarbinnen het streefpeil mag fluctueren. Het winterstreefpeil wordt in lijn gebracht met het huidige gemiddelde winterpeil van het IJsselmeer en stijgt tot 2050 niet mee met de zeespiegel. Na vaststelling vervangt het nieuwe peilbesluit het huidige peilbesluit uit 1992. Het nieuwe peilbesluit vormt het uitgangspunt voor het operationele peilbeheer.

Voorliggende Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) bevat de opzet van het onderzoek naar de effecten van het voorgenomen peilbesluit IJsselmeergebied. Het nieuwe peilbesluit zal in 2017 gereed zijn. Naar verwachting zal het peilbesluit uiterlijk in 2021 volledig operationeel zijn uitgewerkt en geëffectueerd.

1.2

Toelichting m.e.r.-plicht

In Nederland is het verplicht om voor activiteiten met mogelijk belangrijke milieugevolgen een milieueffectrapport op te stellen (MER) en de daarbij behorende procedure te doorlopen (m.e.r.-procedure). Het peilbesluit is volgens het Besluit milieueffectrapportage project-m.e.r.-beoordelingsplichtig (categorie D49.2) bij "het wijzigen van het (streef-)peil in het IJsselmeer, Markermeer en de randmeren met 16 centimeter of meer". Vanwege de omvang en gevoeligheid van het IJsselmeergebied en vanuit het oogpunt van een zorgvuldige besluitvorming kiest Rijkswaterstaat ervoor een project-MER op te stellen.

Daarnaast geldt er ook een plan-m.e.r.-plicht (artikel 7.2a van de Wet milieubeheer), omdat er voor het peilbesluit een passende beoordeling nodig is op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 (artikel 19j, tweede lid). Bij de voorbereiding van de Deltabeslissing IJsselmeergebied is vastgesteld dat op voorhand significant negatieve effecten voor de betrokken Natura 2000-gebieden niet kunnen worden uitgesloten.

Het peilbesluit is op basis van deze twee voorwaarden zowel een project-m.e.r.-plichtige en als een plan-m.e.r.-plichtige activiteit. De uitgebreide m.e.r.-procedure is voor beide gelijk, zodat één integrale m.e.r.-procedure volstaat. Daarbij wordt rekening gehouden met de inhoudseisen van een plan- en project-MER. In het vervolg wordt alleen nog over 'm.e.r.' of 'MER' gesproken.

1.3

Doel m.e.r.-procedure

Doel van de m.e.r. is om bij de besluitvorming over het peilbesluit IJsselmeergebied het milieu een volwaardige plaats te geven. Daarbij wordt niet alleen naar de milieuaspecten gekeken, maar naar een breed scala aan functies en belangen. De m.e.r. staat niet op zichzelf maar wordt gekoppeld aan de vaststelling van het peilbesluit en de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure (afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht), die daarvoor wordt doorlopen. In het MER wordt onderzocht tot welke effecten het voorgenomen peilbesluit leidt, of significant negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden optreden en welke reële mogelijkheden er zijn om negatieve effecten/gevolgen te voorkomen dan wel te verminderen. De resultaten van dit onderzoek worden gerapporteerd in het MER peilbesluit IJsselmeergebied.

1.4

Notitie Reikwijdte en Detailniveau

De Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is gelijktijdig gepubliceerd met de formele bekendmaking van het voornemen om een peilbesluit IJsselmeergebied op te stellen. Het vormt de eerste stap in de m.e.r.-procedure. Een volledig overzicht van de te doorlopen procedure staat in hoofdstuk 6. Het doel ervan is om betrokkenen en belanghebbenden, die met de invoering van het voorgenomen peilbesluit te maken kunnen krijgen, vroegtijdig te informeren en te raadplegen over de gewenste inhoud en diepgang van het milieueffectonderzoek.

1.5

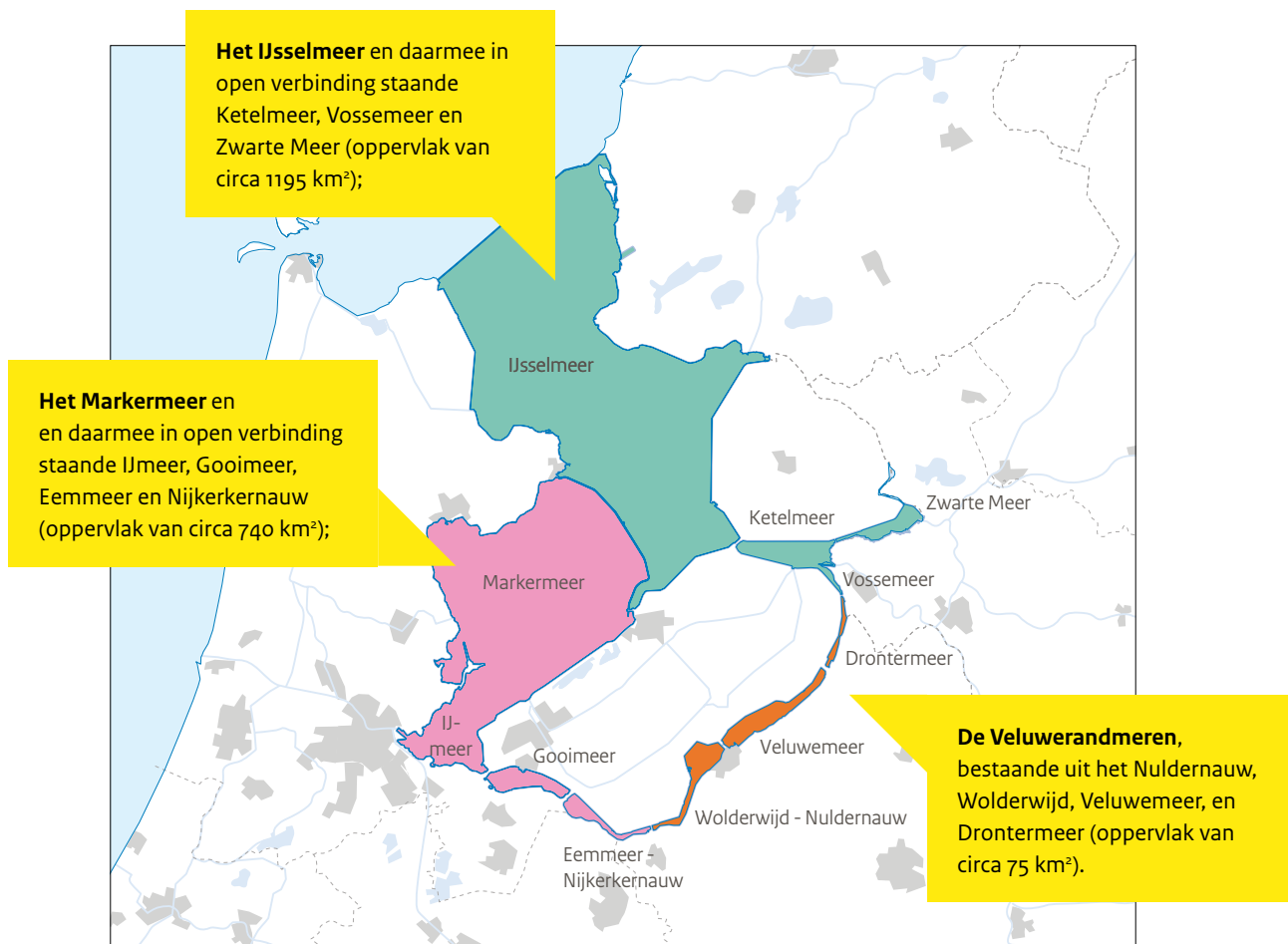
Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het gebied waarop het voorgenomen peilbesluit van toepassing is. Hoofdstuk 3 geeft inzicht in het keuzeproces dat doorlopen is in het kader van het Deltaprogramma en tot welke resultaten dit heeft geleid: de uitgangspunten voor het op te stellen peilbesluit. Hoofdstuk 4 beschrijft de voorgenomen activiteit en de beoogde reikwijdte van het onderzoek. Hoofdstuk 5 gaat in op het beoogde detailniveau van het onderzoek: het beoordelingskader en de methodiek. Hoofdstuk 6 bevat een toelichting op (het vervolg) van de m.e.r.-procedure

2 Het IJsselmeergebied

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het IJsselmeergebied heeft een wateroppervlakte van circa 2000 km² en speelt daarmee een grote rol in de waterhuishouding van Nederland. De Afsluitdijk vormt de grens met de Waddenzee. Het gebied bestaat uit drie hydrologische compartimenten, die door dijken en sluisen van elkaar zijn gescheiden: het IJsselmeer, het Markermeer en de Veluwerandmeren. Figuur 1 geeft aan welke wateren onderdeel zijn van deze drie compartimenten.

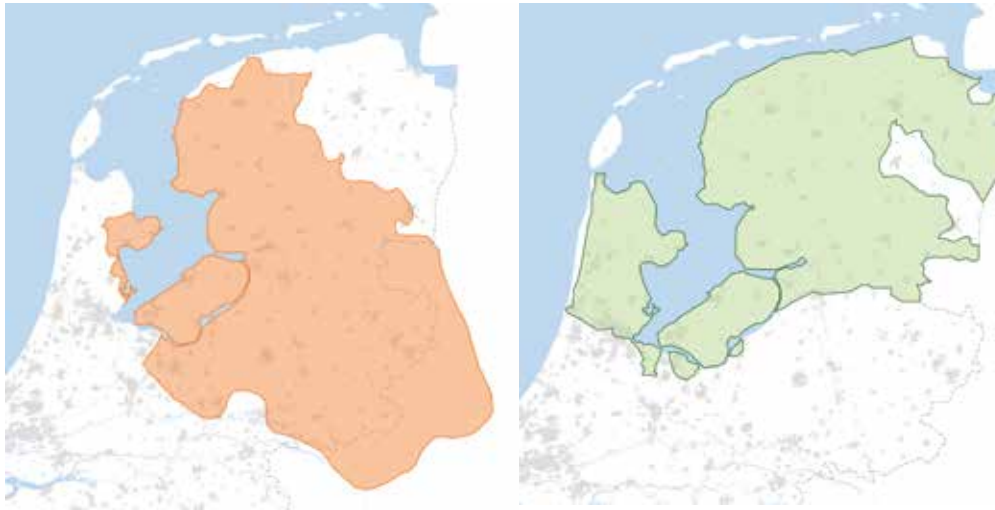
Figuur 1: Kaart van het IJsselmeergebied, met de hydrologische compartimenten

2.1.1 Waterhuishouding

De meren van het IJsselmeergebied vervullen een belangrijke rol in zowel de afwatering als de watervoorziening van een groot deel van Nederland.

Het gebied dat afwatert op het IJsselmeer is ca. 20.000 km² groot. Het ligt grotendeels in Nederland, maar deels ook in Duitsland. Vanuit hoger gelegen gebieden vindt de afwatering plaats via rivieren en beken, vanuit polders via afwateringssluizen en gemalen. Het wateroverschot wordt grotendeels via de spuisluizen in de Afsluitdijk afgevoerd naar de Waddenzee.

De watervoorziening vanuit het IJsselmeer en Markermeer is van belang voor ruim 30% van Nederland. Het gaat om ongeveer 13.000 km², gelegen in de noordelijke helft van het land. Dit water wordt onder andere gebruikt voor de landbouw, voor het peilbeheer en doorspoeling van regionale watersystemen en als proceswater voor de industrie. Daarnaast wordt uit het IJsselmeer drinkwater gewonnen voor ruim een miljoen mensen. In droge perioden kunnen de watervoorziening aan de regio en de verdamping de wateraanvoer overtreffen. Dit kan leiden tot een tijdelijke vermindering van de zoetwatervoorraad.

Figuur 2: Afwateringsgebied¹ (links) en watervoorziening (rechts) van het IJsselmeergebied onder normale omstandigheden

2.1.2 Waterveiligheid

De veiligheid van een groot deel van Nederland is afhankelijk van de waterkeringen rond het IJsselmeergebied en de mogelijkheden voor het tijdelijk bergen van overtollig rivierwater. De Afsluitdijk beschermt het IJsselmeergebied tegen hoge waterstanden op zee. De overige dijken langs de meren beschermen de bewoners in de omringende laaggelegen gebieden tegen overstromingen vanuit de meren. De Houtribdijk vormt de verbinding tussen Lelystad en Enkhuizen en scheidt het IJsselmeer van het Markermeer. De dijk voorkomt verdergaande hoge waterstanden in het Markermeergebied als gevolg van opstuwning (scheefstand door wind).

De dijken zijn ontworpen om het water ook bij extreem hoge waterstanden te kunnen keren. Daarom zijn de berekeningen gebaseerd op daadwerkelijk optredende peilen en niet op de streefpeilen in het IJsselmeergebied.

2.1.3 Leefomgeving

Het IJsselmeergebied draagt bij aan de kwaliteit van de leefomgeving, het wordt gebruikt voor scheepvaart, visserij en vele vormen van recreatie. In de verschillende compartimenten ligt een aantal buitendijkse gebieden, zoals de Makkumerwaarden, het Kampereiland, de Eempolders, IJburg, diverse (jacht)havens en industrieterreinen. Ook cultuurhistorische landschappen (waaronder de oude havenfronten, dijklichamen en aanliggende bebouwing) en archeologische waarden dragen bij aan de typische leefomgeving van het IJsselmeergebied.

2.1.4 Natuur

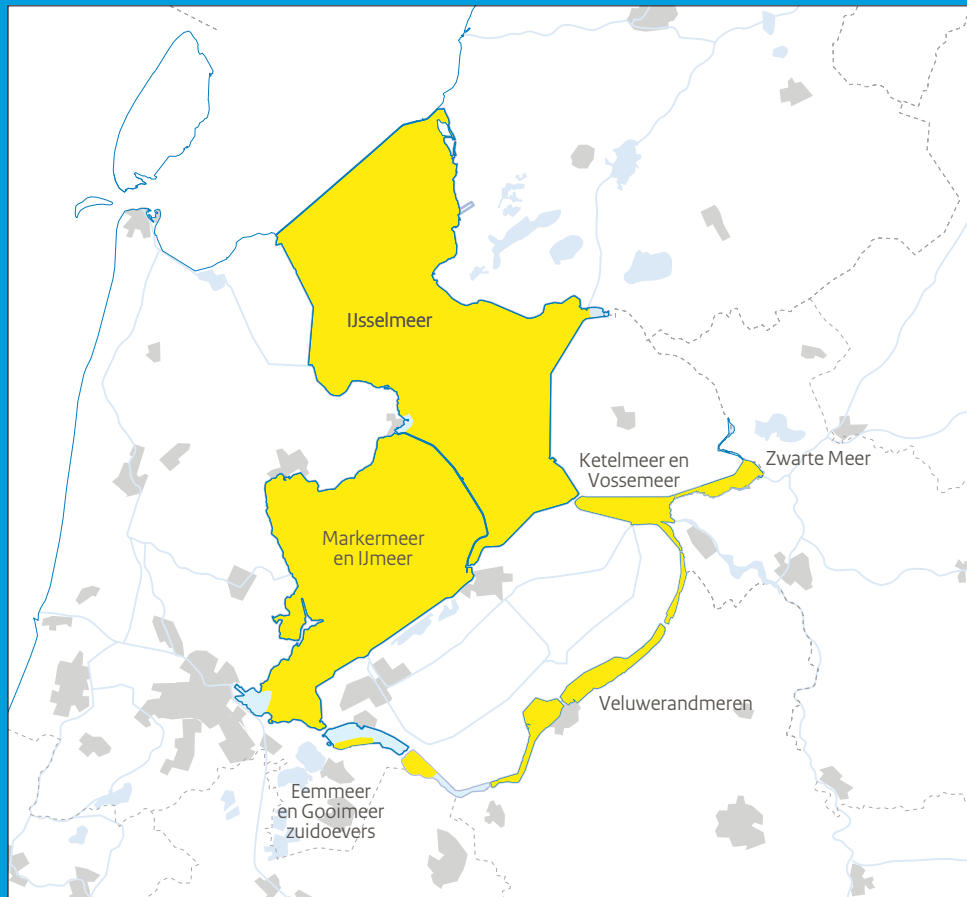
Het IJsselmeergebied is een uniek natuurgebied van internationale betekenis (Vogel- en Habitatrictlijn). Door de aanwezigheid van ondiepe voedselrijke wateren is het gebied aantrekkelijk voor vele vogelsoorten. Het IJsselmeergebied vormt een belangrijke schakel in de trekroutes van watervogels tussen het Noordpoolgebied en Afrika. Tevens is het een belangrijk leefgebied voor soorten van moerasnatuur.

De meren en sommige buitendijkse delen van het IJsselmeergebied zijn aangewezen als Natura 2000-gebied en daarmee beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het hele IJsselmeergebied maakt ook onderdeel uit van het Natuur Netwerk Nederland, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur.

¹ Op basis van zwaartepunt afwatering onder normale omstandigheden.

Natura 2000-gebieden

In het IJsselmeergebied liggen zes Natura 2000-gebieden: het IJsselmeer, het Markermeer & IJmeer, het Eemmeer & Gooimeer Zuidoever, de Veluwerandmeren, het Ketelmeer & Vossemeer en het Zwarte Meer.

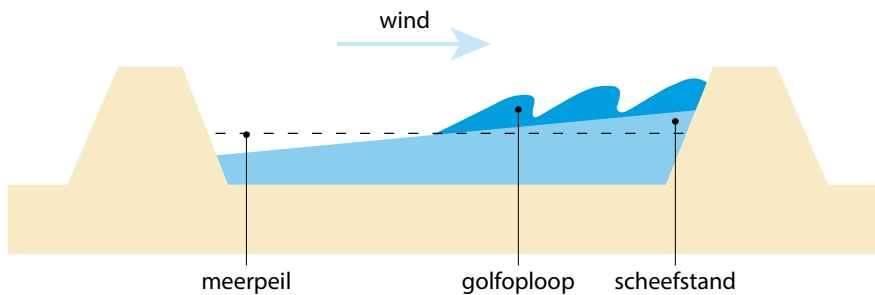
2.2

Peilbeheer en waterstanden

De waterstanden in het IJsselmeergebied worden bepaald door de aan- en afvoer van water. Op jaarbasis komt gemiddeld 70% van de wateraanvoer via de IJssel. Daarnaast komt er water in de meren door vrije afwatering vanuit kleinere rivieren en beken, vanuit polders via afwateringssluizen of gemalen, door regenval en door kwelwater.

De waterafvoer uit het gebied verloopt grotendeels via de spuisluizen in de Afsluitdijk naar de Waddenzee. Een beperkt deel van het water wordt afgevoerd via de Houtribsluizen en Krabbersgatsluizen naar het Markermeer en vervolgens via het Noordzeekanaal en het spuicomplex bij IJmuiden naar de Noordzee. De Veluwerandmeren voeren het overtollige water af naar het Markermeer (Nijkerkernauw) via de spuisluizen bij Nijkerk en naar het IJsselmeer (Vossemeer) via de Roggebotsluis bij Kampen.

Naast de water aan- en afvoer worden de waterstanden langs de oevers van de meren ook bepaald door het effect van wind (zie figuur 3). Bij harde wind stuwt het water naar één kant van de meren, waardoor het wateroppervlak scheef komt te staan. Daarbovenop komen dan ook nog eens de golven die door de wind ontstaan.

Figuur 3: Effect van golfoploop en scheefstand op de waterstand.

2.2.1 Huidige streefpeilen

Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het peilbeheer in het IJsselmeergebied op grond van het peilbesluit uit 1992 (zie tabel 1). Het peilbeheer wordt vrijwel geheel uitgevoerd met behulp van de spuisluizen in de Afsluitdijk. Voor elk van de drie compartimenten van het IJsselmeergebied is een streefpeil voor de zomer- en de winterperiode vastgesteld. Voor de Veluwerandmeren geldt een iets hoger peil, waardoor de afvoer van water naar het Markermeer (Nijkerkernauw) en IJsselmeer (Vossemeer) beter verloopt.

Tabel 1: Streefpeilen in het IJsselmeergebied volgens het huidige peilbesluit (1992)

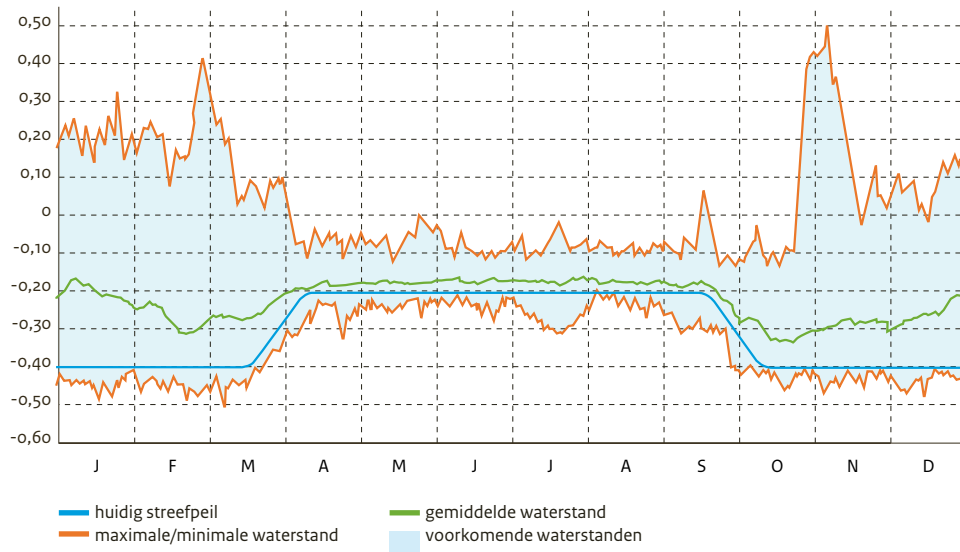
Compartiment	Streefpeil winter	Streefpeil zomer
■ IJsselmeer	NAP -0,40 m	NAP -0,20 m
■ Markermeer	NAP -0,40 m	NAP -0,20 m
■ Veluwerandmeren	NAP -0,30 m	NAP -0,05 m

In alle meren is het streefpeil voor de zomer hoger dan voor de winter. Het lagere streefpeil voor de winter maakt waterafvoer uit de regio eenvoudiger en is van belang voor de waterveiligheid. Bij een lager streefpeil zijn namelijk ook de piekwaterstanden die kunnen optreden lager. Het hogere streefpeil in de zomer maakt wateraanvoer naar de regio mogelijk.

Voor de winterperiode wordt momenteel geen gemiddeld peil (zoals in de zomerperiode), maar een minimumpeil als streefpeil gehanteerd van NAP -0,40 m. Bij lagere waterstanden voldoen vaargeulen en sluisen niet meer aan de diepte-eisen en kan de stabiliteit van bepaalde dijken in gevaar komen.

2.2.2 Waterstanden

De daadwerkelijk optredende waterstanden in het IJsselmeergebied kunnen ver boven de streefpeilen uit het peilbesluit liggen (zie figuur 4). Op die momenten is de wateraanvoer groter dan de afvoermogelijkheden. Dit gebeurt bij hoge wateraanvoer vanuit de IJssel, in perioden waarin er door opwaaiing van de Waddenzee niet kan worden gespuid en bij een combinatie van deze twee factoren. De gemiddelde waterstand ligt in de zomer dichtbij het streefpeil, maar in de winter er boven.

Figuur q: Waterstanden in het IJsselmeer in de periode 1976 t/m 2012.

3 Uitgangspunten

3.1 Deltaprogramma

In het Deltaprogramma zijn voorstellen ontwikkeld om rampen en schade door overstromingen te voorkomen, de zoetwatervoorziening veilig te stellen en Nederland economisch en ruimtelijk aantrekkelijk te houden. Het Deltaprogramma 2015 bevat voorstellen van de Deltacommissaris voor deltabeslissingen en gebiedsgerichte strategieën. Eén van de gebiedsgerichte strategieën heeft betrekking op het IJsselmeergebied.

Het Deltaprogramma is in 2010 van start gegaan. Via een gefaseerde aanpak zijn de voorstellen voor deltabeslissingen en voorkeursstrategieën voorbereid. Er is begonnen met een analyse van de opgave (2011). Vervolgens zijn de mogelijke strategieën om met deze opgave om te gaan in beeld gebracht (2012). In een eerste stap zijn daaruit de kansrijke strategieën geselecteerd (2013). Uiteindelijk is op basis hiervan een voorkeursstrategie ontwikkeld (zie figuur 5).

Figuur 5: Gefaseerde aanpak binnen het Deltaprogramma

De voorkeursstrategie is het resultaat van een intensieve samenwerking tussen rijksoverheid, provincies, gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en kennisinstituten en is als gezamenlijk advies aan de Deltacommissaris uitgebracht voor het Deltaprogramma 2015.

3.1.1 Zoetwatervoorziening IJsselmeergebied

De zoetwatervoorziening vanuit de meren van het IJsselmeergebied is momenteel voldoende robuust. Alleen in extreem droge jaren kan het nodig zijn het watergebruik te beperken. Klimaatverandering kan echter leiden tot een toenemende watervraag en periodes met minder wateraanvoer naar het IJsselmeergebied. Daarnaast kunnen maatschappelijke ontwikkelingen leiden tot verandering in de waterbehoefte. Hierdoor kunnen in de toekomst vaker knelpunten in de zoetwatervoorziening ontstaan. Dit speelt zich af in de zomerperiode.

Voor de zoetwatervoorziening zijn verschillende alternatieven onderzocht. Om in de toekomst een robuuste zoetwatervoorziening te kunnen blijven garanderen en om op een goede manier in te kunnen spelen op klimaatverandering is uiteindelijk gekozen voor het invoeren van een flexibeler peilbeheer. Hiermee kan bij een verwachte droge zomerperiode een beschikbare buffervoorraad van 20 cm in het IJsselmeer en Markermeer worden gerealiseerd. Naar verwachting is dit toereikend tot 2050.

Het flexibeler peilbeheer heeft tevens gunstige effecten voor de natuur, onder andere voor vegetatie (riet), paaiende vissen en foeragerende vogels. Dit komt met name door de peilopzet in het vroege voorjaar. De voorjaarsopzet heeft geen negatieve gevolgen voor de waterveiligheid.

3.1.2 Waterafvoer IJsselmeergebied

In het kader van het project Afsluitdijk is besloten om de waterafvoercapaciteit bij de Afsluitdijk te vergroten. In de winterperiode kan zo de huidige peildynamiek in het IJsselmeer tot ten minste 2050 worden gehandhaafd, ondanks de stijgende zeespiegel en ondanks de hogere piekafvoeren (met name in de winter) vanuit het achterland. Hiertoe zullen pompen worden aangebracht in het spuicomplex bij Den Oever. Handhaving van de peildynamiek gebeurt vervolgens door een combinatie van spuien en pompen, volgens het principe: spuien als het kan, pompen als het moet. Dit betekent dat zoveel mogelijk water onder vrij verval door de spuilsuizen wordt afgevoerd naar de Waddenzee. Het uitgangspunt hierbij is dat het huidige meerjarig gemiddelde winterpeil (NAP -0,25 m) onveranderd blijft.

3.2

Nationaal Waterplan

Op Prinsjesdag 2014 is het Deltaprogramma 2015 aangeboden aan de Tweede Kamer. Het rijksbeleid en de daarvoor benodigde rijksacties zijn eind 2014 via een tussentijdse wijziging in het Nationaal Waterplan verankerd. Zo ook de keuzes voor het IJsselmeergebied: een flexibeler peilbeheer in de zomerperiode en het niet meestijgen van het gemiddeld winterpeil met de zeespiegel. Het Nationaal Waterplan is bindend voor het Rijk en richtinggevend voor de andere overheden. Daarmee biedt dit plan het fundament om het rijksbeleid verder uit te werken en te realiseren. Voor deze wijziging is een planMER opgesteld, inclusief passende beoordeling.

Beleidskeuzes IJsselmeergebied

Tussentijdse wijziging Nationaal Waterplan (zoetwater en waterafvoer):

- "Het kabinet kiest ervoor om de strategische zoetwaterfunctie van het IJsselmeergebied te versterken door een flexibeler peilbeheer van het IJsselmeer, Markermeer-IJmeer en de daarmee in open verbinding staan de Zuidelijke Randmeren (Gooimeer, Eemmeer en Nijkerkernauw)."
- "Het kabinet kiest ervoor om het gemiddelde winterpeil in het IJsselmeer tot 2050 niet mee te laten stijgen met de zeespiegel. Waterafvoer naar de Waddenzee wordt veiliggesteld door middel van een combinatie van spuien en pompen."

3.3

Peilbesluit IJsselmeergebied

Op grond van artikel 5.2 van de Waterwet stelt de waterbeheerder voor de daartoe aangewezen oppervlakte-waterlichamen het gewenste waterpeil vast in een peilbesluit. Voor rijkswateren heeft aanwijzing plaatsgevonden in artikel 5.2 van het Waterbesluit. Uit het eerste lid van dit artikel volgt dat de minister van Infrastructuur en Milieu een peilbesluit vaststelt voor het IJsselmeer, Ketelmeer, Vossemeer, Zwarte Meer, Markermeer, IJmeer, Gooimeer, Eemmeer, Nijkerker-nauw, Nuldernauw, Wolderwijd, Veluwemeer en Drontermeer.

Het beheer in geval van bijzonder omstandigheden en crises valt niet onder het peilbesluit. Bij droogte treedt de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW) in werking, die de (landelijke) verdringingsreeks hanteert. Bij wateroverlast worden de draaiboeken van Landelijke Coördinatiecommissie Overstromingsdreiging (LCO) toegepast.

3.4

Operationalisering Flexibel Peilbeheer

Naast het nemen van het peilbesluit IJsselmeergebied (WAT) moet ook de uitvoering van het 'flexibel peilbeheer' (HOE) worden uitgewerkt. Rijkswaterstaat zal daarvoor in overleg met de andere waterbeheerders heldere beslisriteria en procedures uitwerken (zie paragraaf 4.2.2). Dit gebeurt in het project Operationalisering Flexibel Peilbeheer (OFP) en maakt geen onderdeel uit van het voorgenomen peilbesluit. Het peilbesluit biedt hiervoor wel de uitgangspunten. De criteria en procedures worden uiteindelijk vastgelegd in zogenoemde beheerprotocollen.

4 Voorgenomen activiteit

4.1 Afweging alternatieven

Aan de ontwikkeling van een flexibeler peilbeheer in de zomerperiode en het niet meestijgen van het winterpeil met de zeespiegel is in kader van het Deltaprogramma IJsselmeergebied een zorgvuldig keuzeproces voorafgegaan, waarbij alternatieven zijn beoordeeld en afgewogen (zie hoofdstuk 3). Het Synthesedocument van het Deltaprogramma IJsselmeergebied² geeft een verantwoording van de keuzes die zijn gemaakt, de argumenten die daarbij een rol speelden en de aannames die zijn gedaan. Deze afwegingen worden voor het peilbesluit niet opnieuw gemaakt.

Het flexibel peilbeheer en het handhaven van het huidige gemiddelde winterpeil, zoals verankerd in de tussentijdse wijziging van het Nationaal Waterplan (zie tabel 2) en getoetst in het bijbehorende planMER, zijn kaderstellend voor het voorgenomen peilbesluit. Dit wordt beschouwd als het voorkeursalternatief. Het MER bevat een systematische onderbouwing van de totstandkoming van deze voorkeursbeslissing.

4.2 Voorkeursalternatief

Het flexibel peilbeheer voor de zomerperiode bestaat in essentie uit twee componenten: een streefpeil (inclusief de vroege voorjaarsopzet) met meer variatie en een bandbreedte waarbinnen het streefpeil mag fluctueren. Hierdoor kunnen er verschillen in het peilverloop ontstaan binnen de zomerperiode, en over de jaren heen. Het huidige meerjarig gemiddelde winterpeil blijft tot tenminste 2050 onveranderd.

² Voor elk deelprogramma van het Deltaprogramma is een synthesesedocument opgesteld. Deze documenten hebben het karakter van een advies aan de Deltacommissaris. Verder zijn het achtergronddocumenten bij het Deltaprogramma 2015.

Tabel 2: Streefpeilen in het IJsselmeergebied volgens het Nationaal Waterplan

Compartiment	Streefpeil winter	Streefpeil zomer
IJsselmeer	NAP -0,25 m	Beweegt tussen NAP -0,10 m en NAP -0,30 m*
Markermeer	NAP -0,25 m	Beweegt tussen NAP -0,10 m en NAP -0,30 m*
Veluwerandmeren	NAP -0,25 m	NAP -0,05 m

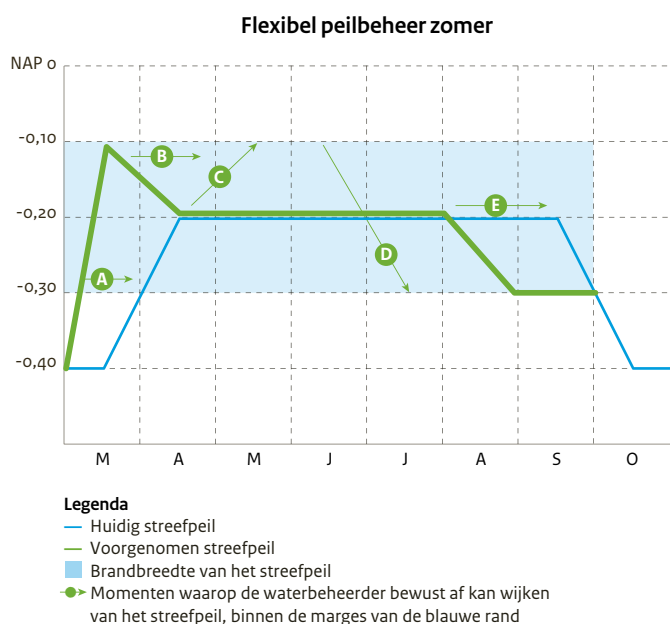
*zie peilverloop in figuur 6

4.2.1 Peilverloop

Zomerstreefpeil

Uitgangspunt voor het flexibel peilbeheer is dat in de zomerperiode de beschikbare buffervoorraad water in het (hydrologisch compartiment) IJsselmeer en Markermeer wordt vergroot. De Veluwerandmeren doen hier niet aan mee.

Het voorgenomen zomerstreefpeil (zie figuur 6) voor het IJsselmeer en Markermeer is als volgt uitgewerkt: in het vroege voorjaar (begin maart) vindt een peilopzet plaats naar -0,10 m NAP. Daardoor ontstaat een waterschijf van 0,20 m (tussen -0,10 m en -0,30 m NAP), wat overeenkomt met een buffervoorraad van 400 miljoen m³ water. In de loop van het voorjaar (half maart tot half april) zakt het peil vervolgens geleidelijk uit tot het streefpeil van NAP -0,20 m. Vanaf begin augustus tot begin september zakt het streefpeil verder uit tot -0,30 m NAP. Het zomerpeil krijgt zo een natuurlijker verloop. Dit peilverloop geldt onder normale omstandigheden (zie paragraaf 4.2.2).

Figuur 6: Voorgenomen en huidig zomerstreefpeil in IJsselmeer en Markermeer.

Winterstreefpeil

Begin oktober komt het peil van het IJsselmeer en Markermeer weer rond het niveau van het (huidige) meerjarig gemiddelde winterpeil van NAP -0,25 m. Om meer recht te doen aan de daadwerkelijk optredende waterstand wordt in het peilbesluit het gemiddelde winterpeil als streefpeil vastgelegd. Daarbij blijft een ondergrens van NAP -0,40 m gelden, vanwege de scheepvaart en waterveiligheid (zie paragraaf 2.2.1). Bij gunstige spuumogelijkheden kan tot dit minimum worden gespuid.

Streefpeil en minimumpeil

In het huidige peilbesluit (1992) wordt voor de winterperiode een streefpeil gehanteerd van NAP -0,40 m. Feitelijk is dit geen streefpeil, maar een minimumpeil, omdat niet dieper mag worden gespuid. In de praktijk komt de handhaving van dit minimumpeil (hoger) uit op een gemiddeld peil van NAP -0,25 m. Om in het peilbesluit voor de streefpeilen een eenduidige definitie te kunnen hanteren, wordt – net als voor de zomerperiode – het gemiddelde peil vastgelegd als streefpeil. Het peilbeheer en de in de praktijk optredende waterstanden veranderen daarmee niet.

Veluwerandmeren

In de Veluwerandmeren wordt het huidige peil gehandhaafd. Dit betekent een zomerstreefpeil van NAP -0,05 m en een winterstreefpeil van gemiddeld NAP -0,25 m, met een ondergrens van NAP -0,30 m.

4.2.2 Bandbreedte

Via flexibele elementen is het mogelijk om in de zomerperiode, inspeland op bijzondere omstandigheden, bewust en gericht te kiezen voor een ander peil in het IJsselmeer en Markermeer. Er wordt dan gebruik gemaakt van de beschikbare bandbreedte tussen NAP -0,10 m en NAP -0,30 m. In figuur 6 zijn deze elementen met letters en pijlen aangegeven. Het gaat hierbij om:

- Uitsstel vroege voorjaarsopzet (A)
- Vasthouden buffervoorraad (B)
- Opnieuw creëren buffervoorraad (C)
- Inzetten van de buffervoorraad (D)
- Langer vasthouden zomerpeil (E)

Per element zijn verschillende (hydrologische) factoren en belangen bepalend bij de keuze voor een aangepast peil. De overwegingen hierbij zijn:

- A. Veiligheid en wateroverlast.** Als hoge rivierafvoer of storm worden voorzien wordt overwogen het peil niet vroegtijdig te verhogen. Hoewel dit niet noodzakelijk is om aan de veiligheidsrandvoorwaarden te voldoen, is het verstandig om de kans op overlast te verkleinen.
- B. Zoetwatervoorziening.** Bij voorspelde lage rivierafvoer en/of verwachte droogte wordt overwogen het peil op NAP -0,10 m te houden, om langer over een maximale buffervoorraad water te kunnen beschikken.
- C. Zoetwatervoorziening.** Bij (verwachte) droogte in het gebied (terwijl er nog voldoende rivieraanvoer is) wordt overwogen het peil op NAP -0,10 m te brengen, zodat er opnieuw een buffervoorraad ontstaat.
- D. Waterverbruik.** Als het verbruik van water en de verdamping groter zijn dan de aanvoer zal de waterstand dalen en wordt bekeken of het noodzakelijk is de wateraanvoer naar de omgeving te verminderen. Er moet dan een afweging worden gemaakt tussen de belangen in de verschillende gebieden. De 'verdringingsreeks' bepaald daarbij de prioriteiten. Op landelijk niveau vindt de afweging plaats in de LCW en op regionaal niveau in het Regionaal Droogte Overleg (RDO).
- E. Droogte.** Bij droogte laat in het seizoen wordt overwogen het peil in de nazomer niet te verlagen. Daarnaast kan de waterbeheerder besluiten om, alle belangen afwegend, het peil niet ieder jaar te laten dalen maar bijvoorbeeld slechts eens in de twee à drie jaar.

4.3 Onderzoek streefpeilen

Het voorgenomen zomerstreefpeil (bestaande uit voorjaarsopzet, zomerpeil en vervroegd uitzakken), het benutten van de bandbreedte (door middel van de flexibele elementen) in de zomerperiode en het handhaven van het huidig meerjarig gemiddeld winterpeil als streefpeil zijn onderwerp van onderzoek en effectbeoordeling in het MER. Alle drie de componenten zijn immers ook onderdeel van het voorgenomen peilbesluit IJsselmeergebied.

Om tot een doelmatig en overzichtelijk MER te komen worden bij het benutten van de bandbreedte in beginsel alleen de twee uitersten in het peilverloop onderzocht. Oftewel het aanhouden van het minimale (NAP - 0,30 m) of maximale (NAP - 0,10 m) peil gedurende de gehele zomerperiode. Daarnaast worden enkele specifieke momenten van peilopzet en uitzakken (elementen A t/m E) onderzocht. Dit kan resulteren in bepaalde voorwaarden aan het fluctueren.

Naast het IJsselmeer en Markermeer wordt het zomerstreefpeil en het gemiddelde winterstreefpeil voor de Veluwerandmeren onderzocht.

4.4 Referentiesituatie

Om de effecten van het voorgenomen peilbesluit te kunnen beoordelen wordt gebruik gemaakt van een referentiesituatie. De referentiesituatie in het MER is de situatie die ontstaat als het voorgenomen peilbesluit voor het IJsselmeergebied niet wordt ingevoerd. Ontwikkelingen die plaatsvinden onafhankelijk van het voorgenomen peilbesluit, worden meegenomen in de referentiesituatie. De referentiesituatie is dus niet gelijk aan de huidige situatie.

4.4.1 Waterstanden

De basis van de referentiesituatie in het MER wordt gevormd door de daadwerkelijk opgetreden waterstanden in de periode 1976-2012, omdat deze sterk kunnen afwijken van de streefpeilen in het huidige peilbesluit (zie paragraaf 3.3). In bijlage B is voor elk hydrologisch compartiment een figuur opgenomen met de huidige streefpeilen, voorgenomen streefpeilen en in de praktijk gemeten waterstanden.

4.4.2 Ontwikkelingen

Onderdeel van de referentiesituatie zijn de actuele ontwikkelingen in het IJsselmeergebied waarop het voorgenomen peilbesluit van invloed is. Er zijn momenteel meerdere plannen, projecten en besluiten in voorbereiding of in uitvoering. In de uitwerking van het peilbesluit wordt rekening gehouden met de ontwikkelingen waarover eerder besloten is. Het gaat onder andere om:

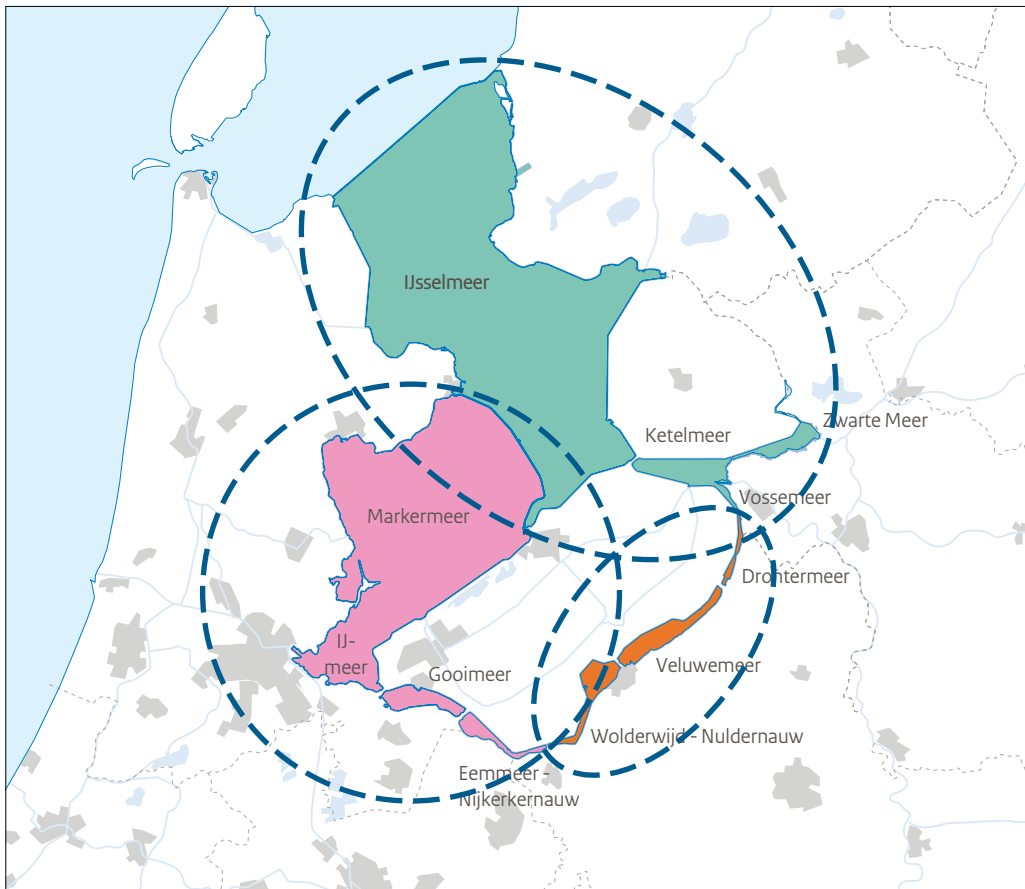
- Hoogwaterbeschermingsprogramma (o.a. Markermeerdijk en Houtribdijk),
- Project Afsluitdijk (waterveiligheid en waterafvoer),
- Natuurmaatregelen in het Markermeer-IJmeer (o.a. Markerwadden, Luwtemaatregelen Hoornse Hop),
- Maatregelen erosie Friese kust (potentiele mitigatie flexibel peilbeheer)
- Maatregelen uit het Natura 2000-beheerplan IJsselmeergebied,
- Maatregelen ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water,
- Buitendijkse ontwikkelingen (o.a. IJburg, Almere en Lelystad),
- Aanleg Reevediep (bypass Kampen).

5 Effectbeoordeling

5.1 Planhorizon en -gebied

Het peilbesluit IJsselmeergebied heeft geen geldigheidsduur en geldt daarom - in juridische zin - totdat het wordt herzien. Het Nationaal Waterplan richt zich echter op het verbeteren van de zoetwatervoorziening en de waterafvoer tot 2050 (zichtjaar). Het MER brengt daarom de effecten van het voorgenomen peilbesluit tot 2050 in beeld. Daarbij wordt rekening gehouden met de klimaatscenario's van het KNMI. Voor het peilbesluit wordt uitgegaan van het G-scenario.

Het plangebied van het peilbesluit beslaat het gehele IJsselmeergebied. Dit betekent dat ook het MER het gehele IJsselmeergebied omvat. Het studiegebied voor het MER is het gebied waarin de effecten van het peilbesluit kunnen optreden. Voor een effectieve beoordeling wordt het studiegebied (zie figuur 7) afgestemd op het specifieke gebied dat relevant is voor de afzonderlijke effecten. De afbakening van het studiegebied gebeurt in het MER.

Figuur 7: Plangebied met indicatie van de studiegebieden (cirkels).

Het voorgenomen peilbesluit wordt, net als het nu geldende peilbesluit, een overkoepelend peilbesluit dat alle drie de hydrologische compartimenten van het IJsselmeergebied betreft. Ook in het MER zullen de streefpeilen en de daarmee samenhangende effecten worden beschreven per compartiment. Op deze wijze wordt aangesloten bij het abstractieniveau van het peilbesluit.

5.2 Beoordelingskader

Om het voorgenomen peilbesluit te kunnen beoordelen worden de effecten vergeleken met de referentiesituatie. Dit gebeurt aan de hand van een beoordelingskader (zie tabel 3). Het voorgestelde beoordelingskader wordt primair gebruikt als 'groslijst'. De lijst met thema's en aspecten is uitgebreid genoeg om het hele scala aan mogelijke effecten te kunnen beoordelen, maar is niet voor ieder compartiment en streefpeil van toepassing. Leidend daarbij is de vraag welke thema's en aspecten er in de praktijk echt toe doen.

Tabel 3: Voorgesteld beoordelingskader

Thema's	Aspecten	Criteria
Water en bodem	Waterveiligheid	Invloed op stabiliteit van de waterkeringen
		Invloed op hoogte van de waterkeringen
	Waterkwantiteit	Invloed op wateroverlast in binnen- en buitendijks gebied
		Invloed op beschikbaarheid van voldoende zoetwater
	Waterkwaliteit	Invloed op chemische kwaliteit (KRW)
		Invloed op ecologische kwaliteit (KRW)
	Bodem	Invloed op erosie en sedimentatie
		Invloed op grondwaterstanden
Natuur	Gebieden	Invloed op beschermde Natura 2000-gebieden (Nb-wet), EHS ³ en TBES ⁴
	Soorten	Invloed op beschermde soorten (Nb-wet, Flora en Faunawet)
Gebruiksfuncties	Recreatie	Invloed op mogelijkheden voor watersport en oeverrecreatie
	Landbouw	Invloed op droogteschade bij diverse gewassen
	Wonen	Invloed op wateroverlast in bebouwd gebied en stabiliteit fundering
	Koel- en proceswater	Invloed op aantal waterinnamestops
	Drinkwater	Invloed op aantal waterinnamestops
	Visserij	Invloed op leefgebied voor vis
		Invloed op bevisbaarheid
Scheepvaart	Invloed op nautische bereikbaarheid van vaarroutes en havens	
Ruimtelijke kwaliteit	Landschap	Invloed op historische geografie en belevingswaarde
	Cultuurhistorie	Invloed op historische stedenbouw en bouwkunde
	Archeologie	Invloed op bekende en te verwachten archeologische waarden
Duurzaamheid	Energie	Invloed op energieverbruik
		Invloed op mogelijkheden voor duurzame energiewinning

De beschrijving van de effecten wordt voor een belangrijk deel gebaseerd op de inzichten die de afgelopen jaren zijn opgedaan in de verschillende onderzoeken binnen het Deltaprogramma IJsselmeergebied en het planMER voor de tussentijdse wijziging van het Nationaal Waterplan. Waar nodig worden onderwerpen verdiept of aangevuld.

In het MER worden de beoordelingscriteria verder toegelicht, welke aspecten en criteria wanneer van belang zijn en hoe (kwalitatief of kwantitatief) de effectbeoordeling in algemene zin tot stand is gekomen. Daarbij wordt een relatie gelegd met de belangen van de waterschappen (zie bijlage C) en de kennisvragen van de maatschappelijke organisaties (zie bijlage D).

³ Voor de rijkswateren in het IJsselmeergebied zijn in aanvulling op Natura 2000, geen wezenlijke kenmerken en waarden vastgesteld in kader van het Natuur Netwerk Nederland.

⁴ Ecologische condities geformuleerd voor het Toekomstbestendig Ecologisch Systeem van het Markermeer-IJmeer (ondiepe zones met helder water, gradiënt in slibgehalte, geleidelijke land-waterovergangen en ecologische verbindingen).

5.3 Methodiek effectbeoordeling

Voor het kwalitatief uitdrukken van de effecten van het 'voorkeursalternatief' ten opzichte van de 'referentiesituatie' wordt gebruikgemaakt van een vijfpuntschaal (zie tabel 4). Deze scores worden gehanteerd ongeacht het verschil in de achterliggende kwalitatieve of kwantitatieve informatie. In het MER wordt beschreven welke argumenten en redeneringen gebruikt zijn voor de effectbeoordeling van het voorgenomen peilbesluit.

Tabel 4: Beoordelingschaal effecten

Score	Betekenis (t.o.v. referentie)
++	Sterk positief effect
+	Positief effect
0	Geen/neutraal effect
-	Negatief effect
--	Sterk negatief

Mitigerende maatregelen

In het MER wordt ook een beschrijving opgenomen van maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden genomen om mogelijk belangrijke nadelige gevolgen van het voorgenomen peilbesluit te voorkomen, dan wel te verminderen. Binnen het Deltaprogramma is al een aantal mitigerende maatregelen verkend.

Cumulatie

In het MER wordt ook ingegaan op mogelijke cumulatieve effecten, door per hydrologisch compartiment een integrale beschrijving van de samenhangende effecten te geven van het voorgenomen peilbesluit in relatie tot de overige plannen, projecten en besluiten in het plangebied.

5.4 Beoordeling gevolgen Natura 2000

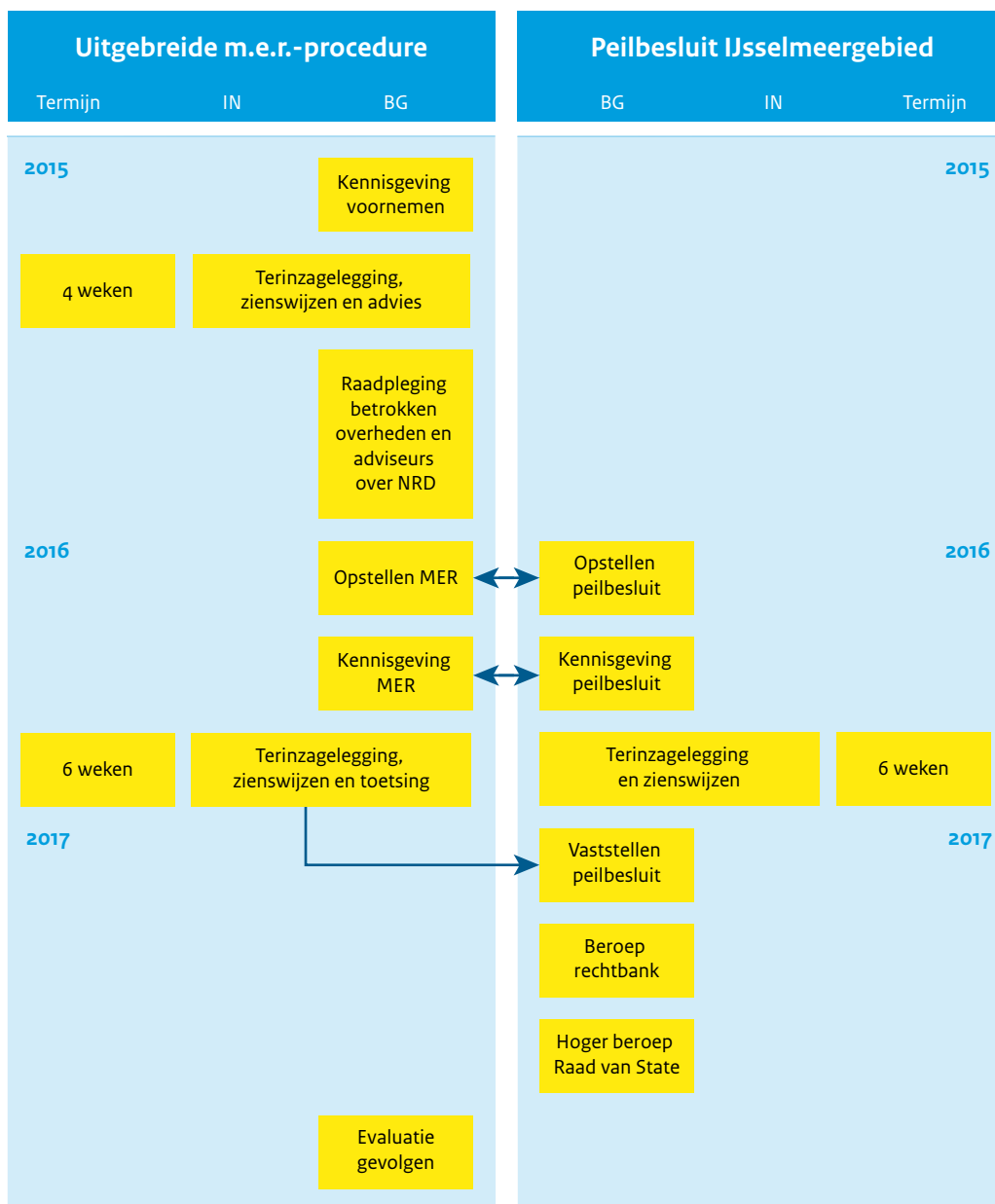
In kader van de tussentijdse wijziging van het Nationaal Waterplan is een passende beoordeling uitgevoerd. De effecten op diverse soorten flora en fauna zijn hierin beschreven. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de door het Deltaprogramma IJsselmeergebied uitgevoerde natuurtoets. Uit de passende beoordeling voor het Nationaal Waterplan blijkt dat het flexibel peilbeheer op de lange termijn mogelijk significant negatieve gevolgen heeft voor trilvenen en de groenknolorchis, maar dat deze te mitigeren zijn. In een passende beoordeling voor het voorgenomen peilbesluit zal dit nader worden onderzocht. De passende beoordeling is integraal onderdeel van het MER.

6 Vervolgprocedure

6.1 Procedurestappen en actoren

Op de voorbereiding van het peilbesluit is de uitgebreide openbare voorbereidingsprocedure (afdeling 3.4 Algemene wet bestuursrecht) van toepassing. Als het onderzoekstraject is afgerond en het ontwerpbesluit is opgesteld worden de stukken voor de duur van zes weken ter inzage gelegd. Gedurende deze periode kan een ieder een zienswijze op het MER en het ontwerpbesluit naar voren brengen. Na beantwoording en verwerking van de zienswijzen volgt het definitieve peilbesluit. Tegen dit besluit kunnen belanghebbenden in beroep bij de rechter.

In figuur 8 is de koppeling tussen de m.e.r.-procedure en de procedure voor het peilbesluit weergegeven.

Figuur 8: m.e.r.-procedure en procedure voor het peilbesluit (IN = initiatiefnemer, BG = bevoegd gezag)

6.1.1 Kennisgeving en NRD

De formele bekendmaking van het voornemen tot het opstellen van een peilbesluit voor het IJsselmeergebied vindt plaats op 9 september 2015, gelijktijdig met de publicatie van deze NRD. In de periode van 9 september tot en met 7 oktober (4 weken) liggen de stukken ter inzage en kan iedereen een zienswijze indienen. Ook de betrokken overheden worden uitgenodigd erop te reageren. De betrokken overheden zijn in elk geval de voor het IJsselmeergebied relevante:

- Provincies,
- Waterschappen,
- Gemeenten, en tevens
- Ministerie van Economische Zaken
- Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Daarnaast wordt de Commissie voor de m.e.r. gevraagd te adviseren over het op te stellen MER.

6.1.2 Ontwerppeilbesluit en MER

Conform de bepaalde reikwijdte en detailniveau wordt gedurende 2016 het milieueffectonderzoek uitgevoerd en het MER opgesteld. Daarbij wordt rekening gehouden met de ingebrachte zienswijzen en adviezen. Parallel aan het opstellen van het MER wordt het ontwerppeilbesluit opgesteld.

Als eind 2016 het ontwerppeilbesluit en MER zijn afgerond vindt de bekendmaking plaats en worden beide documenten ter inzage gelegd. De termijn voor de terinzagelegging is 6 weken. In deze periode is het voor iedereen mogelijk om zienswijzen in te dienen over het ontwerppeilbesluit en het MER en worden bestuursorganen gevraagd advies uit te brengen. Tegelijkertijd zal de Commissie voor de m.e.r. toetsen of het MER voldoende informatie bevat.

Met inachtneming van de resultaten van het MER, de ingediende zienswijzen en de uitgebrachte adviezen wordt begin 2017 het definitieve peilbesluit genomen. Omdat de Crisis- en herstelwet van toepassing is moet de rechter, in het geval beroep tegen het peilbesluit wordt ingesteld, binnen 6 maanden uitspraak doen.

6.1.3 Initiatiefnemer en bevoegd gezag

Initiatiefnemer voor het peilbesluit IJsselmeergebied is Rijkswaterstaat. De minister van Infrastructuur en Milieu is het bevoegd gezag voor het peilbesluit IJsselmeergebied. Het peilbesluit zal begin 2017 namens de minister ambtshalve worden vastgesteld door de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Midden-Nederland.

6.1.4 Vervolgbesluiten

Voor de uitvoering van het peilbesluit kan een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 en een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig zijn. Voor beide besluiten is de staatssecretaris van het ministerie van Economische Zaken het bevoegd gezag (art. 2, onder e, Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 en art. 75, lid 3, Flora- en faunawet).

6.1.5 Participatie

De leden van de voormalige Bestuurlijke Kerngroep IJsselmeergebied (BKIJ) hebben afgesproken om ook tijdens de uitvoering van het Deltaprogramma de samenwerking voort te zetten. Dit is op 6 maart 2015 bestendigd in het 'Pact van het IJsselmeergebied'. Het 'Bestuurlijk Platform IJsselmeergebied' heeft als opvolger van het BKIJ een coördinerende rol bij de uitvoering van het Deltaprogramma IJsselmeergebied. Naast het platform is er ook een regulier bestuurlijk overleg tussen waterschappen en Rijkswaterstaat in de vorm van de 'IJsselmeergroep' en is er specifiek voor het Markermeer-IJmeer een gelijknamige stuurgroep. De maatschappelijke organisaties rond het IJsselmeergebied zijn verenigd in het 'Regionaal Overleg IJsselmeergebied'.

Bij de totstandkoming van het peilbesluit en het MER zullen niet alleen bovenstaande bestuurlijke en maatschappelijke gremia betrokken worden, maar ook de gebruikers en bewoners van het IJsselmeergebied.

Bijlagen

Bijlage A

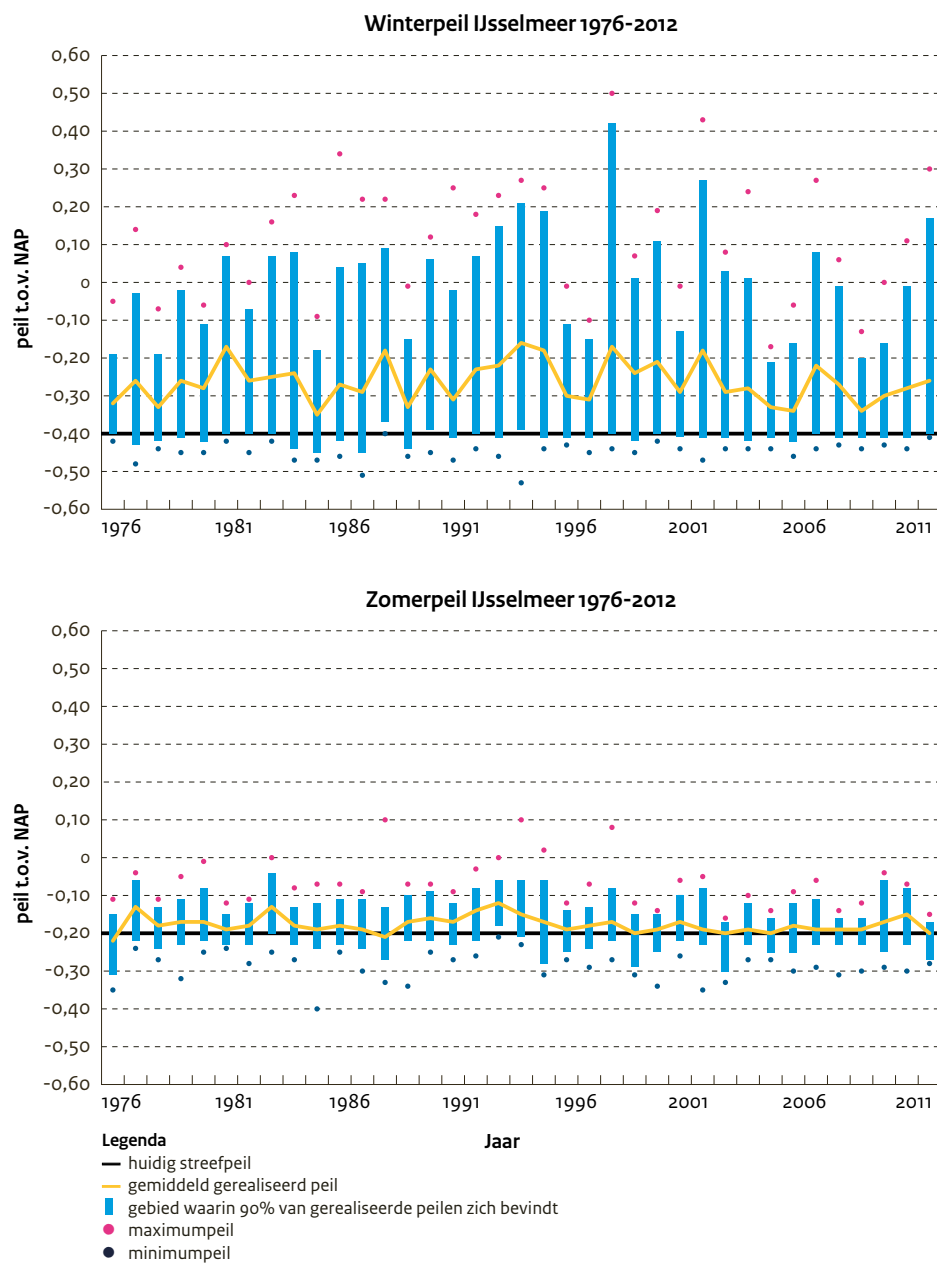
Begrippenlijst

Begrip	Uitleg
Bandbreedte	De onder- en bovengrens ten opzichte van NAP waarbinnen het zomerstreefpeil dient te blijven.
Gemiddeld peil	Het gemiddelde van de gerealiseerde peilen ten opzichte van NAP, gemeten in een bepaalde periode.
Hydrologisch compartiment	Het geheel van samenhangende oppervlaktewateren waarvoor een gelijk peilbeheer gevoerd wordt.
Instandhouding	Geheel van maatregelen die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding.
Kaderstellend	Het op hoofdlijnen vaststellen van het beleid en aangeven van de grenzen waarbinnen bestuurlijke bevoegdheden mogen worden uitgevoerd.
Meerjarig gemiddeld winterpeil	Het gemiddelde van de gemiddelde peilen per dag in de winterperiode over de jaren 1976 t/m 2012.
Mitigerende maatregelen	Maatregelen waarmee het effect van (onomkeerbare) ingrepen wordt verminderd.
Natuurnetwerk Nederland	Een samenhangend netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd.
Natura 2000-gebied	Gebied behorende tot het Natura 2000 netwerk; in Nederland een gebied beschermd volgens de Natuurbeschermingswet 1998, tevens aangewezen en/of aangemeld als Vogel- en/of Habitatrichtlijngebied (art 10a Nb-wet).
Passende beoordeling	Een beoordeling die moet worden opgesteld als significante negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet kunnen worden uitgesloten.
Peil	De gemiddelde waterstand ten opzichte van NAP.
Plan-m.e.r.	De procedure voor de milieueffectrapportage voor plannen en programma's.
Plan-MER	Het milieueffectrapport met de onderzoeksresultaten.
Project-m.e.r.	De procedure voor de milieueffectrapportage voor projecten en besluiten.
Referentiesituatie	De ontwikkeling van de watersystemen op basis van bestaand beleid en reeds genomen besluiten.
Significant negatieve effecten	Gevolgen van bepaalde (ruimtelijke) ontwikkelingen die de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden in gevaar brengen.
Streefpeil	De in het peilbesluit opgenomen en door de beheerder na te streven gemiddelde waterstand. *
Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (VHR)	De gebieden die zijn aangewezen als natuurkerngebied in het kader van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen, met nationaal de verplichting deze planologisch daarvoor te aan te wijzen, beschermen en beheren.
Voorgenomen activiteit	De activiteit of het project dat door de initiatiefnemer wordt geprefereerd.
Waterstand	De kortstondige en lokale hoogteligging van de waterspiegel ten opzichte van het NAP.
Winterperiode	Vanaf begin oktober t/m eind februari
Zomerperiode	Vanaf begin maart t/m eind september

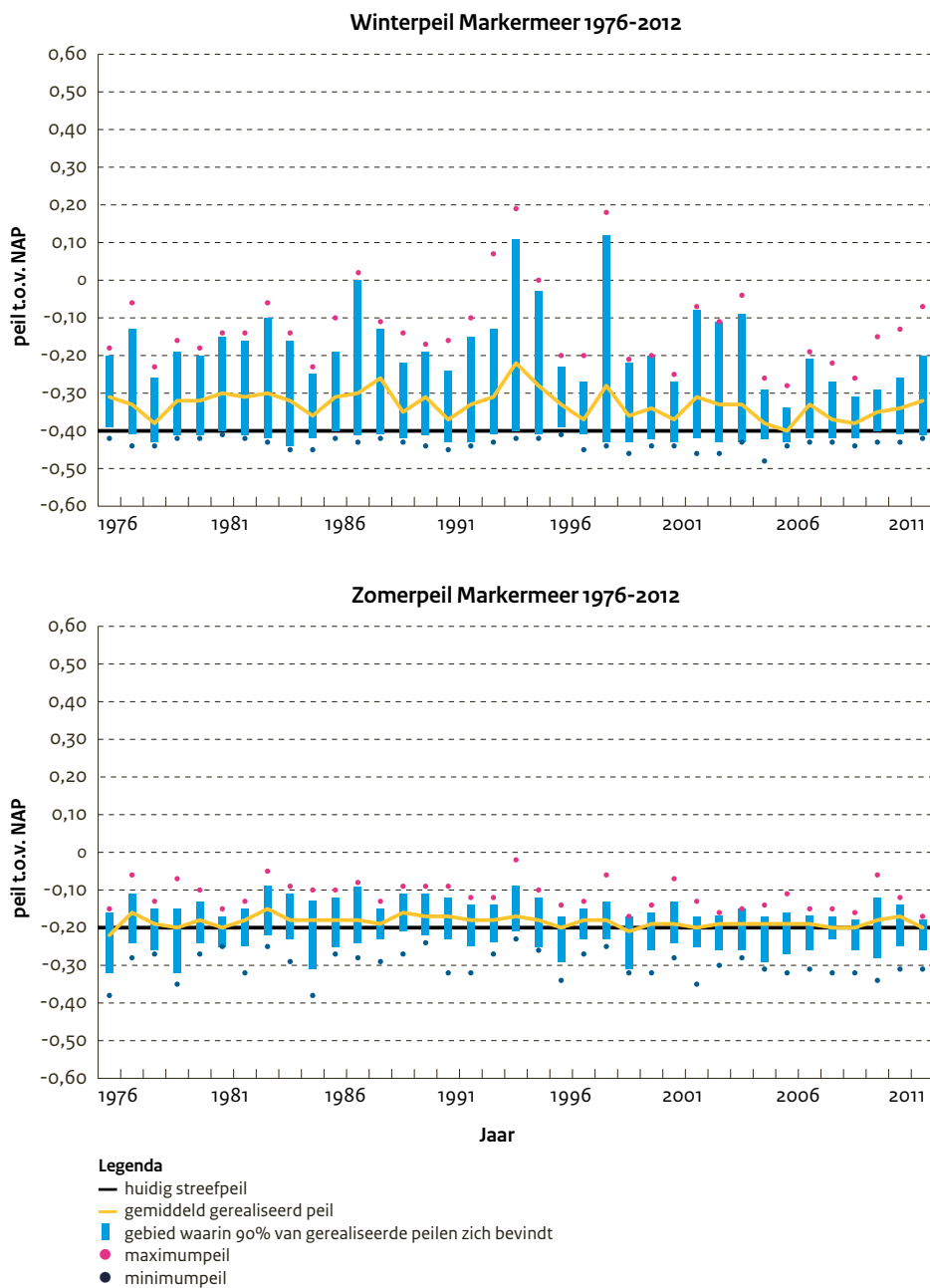
*het winterstreefpeil in het huidige peilbesluit (1992) betreft geen gemiddelde waterstand, maar een minimum..

Bijlage B

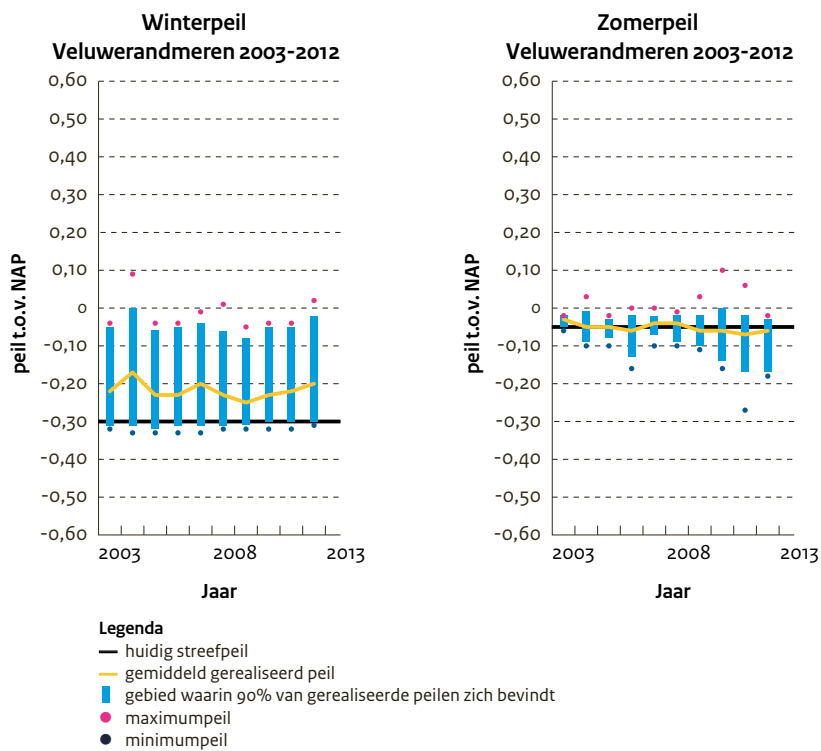
Streefpeilen en waterstanden

Figuur 9: Streefpeilen en gemeten waterstanden in het IJsselmeer.

Figuur 10: Streefpeilen en gemeten waterstanden in het Markermeer.

Figuur 11: Streefpeilen en gemeten waterstanden in de Veluwerandmeren.

Bijlage C

Beoordelingskader waterschappen

De waterschappen in het IJsselmeergebied hebben een kader opgesteld voor de beoordeling van het voorgenomen peilbesluit. In dit beoordelingskader zijn de belangen van de waterschappen samengevat.

Beoordelingskader

- Geen verandering nu en in de toekomst in de vrije afvoer van de vrijlozende watersystemen van de waterschap Groot Salland en Vallei en Veluwe;
- Geen verandering nu en in de toekomst in de afvoermogelijkheden middels gemalen van de beheerde watersystemen van waterschap Fryslân, waterschap Reest en Wieden, waterschap Zuiderzeeland, Waterschap Amstel, Gooi en Vecht en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier;
- Gelijke of verruiming van de wateraanvoermogelijkheden door de grotere waterbuffer op het IJssel- en Markermeer;
- Geen verandering nu en in de toekomst van de waterveiligheid van het gebied;
- Geen verandering nu en in de toekomst in de wateroverlast van het gebied en daar waar dat wel optreedt compensatie middels mitigerende maatregelen.

Daarnaast vragen de waterschappen dat het peilbesluit voorziet in een wijze van peilmonitoring zodanig dat waterstandverandering door het klimaat te signaleren is.

Bijlage D

Kennisvragen ROIJ

In aanloop naar de Deltabeslissing IJsselmeergebied hebben de maatschappelijke organisaties verenigd in het Regionaal Overleg IJsselmeergebied (ROIJ)⁵ een aantal verduidelijkende vragen gesteld. Onderstaande tabel geeft deze weer. De rechterkolom geeft aan binnen welk project deze vragen worden beantwoord.

Tabel 4: Kennisvragen ROIJ en allocatie

Nr	Kennisvraag	Allocatie
Bekende antwoorden op de volgende vragen mee te nemen in de uitvoering		
A	Hoe vroeg in het jaar moet het peil verhoogd worden? Hoe gevoelig ligt dit voor het ecosysteem? Dat maakt voor de andere belangen heel veel uit.	Peilbesluit IJsselmeergebied
B	Is er een minimumfrequentie van de peil aanpassing voor de natuur die gehaald moet worden, om de ecologische verbetering in te zetten?	Peilbesluit IJsselmeergebied
C	Maak inzichtelijk wat je verder nog hebt aan een natuurlijker ontwikkeling: soortrijkheid, voldoe je meer aan de KRW dan spaart dat wellicht andere KRW-maatregelen op termijn uit, hoe ondersteunt het andere maatschappelijke sectoren?	PM (algemene ontwikkelings-opgave)
D	Hoe brengen we duurzaamheid beter in beeld voor het hele gebied	PM (algemene ontwikkelings-opgave)
E	Wat is het kostenverschil tussen een peil van -20&-40 en -10&-30?	Operationalisering Flexibel Peilbeheer
Nog op te pakken vragen		
1	Hoe beslis en regel je wie en op welke gronden beslist wat er in welke fase met het peil gebeurt (protocol)?	Operationalisering Flexibel Peilbeheer
2	Hoe borg je over de jaren heen de verschillende maatschappelijke belangen hierdoor?	Operationalisering Flexibel Peilbeheer
3	Hoe verbeter je de bevaarbaarheid van het hele IJsselmeergebied zo goed mogelijk?	PM (algemene ontwikkelings-opgave)
4	Hoe kun je met pompen zo snel reageren dat bij regen, storm of beiden, de veiligheid niet in het geding komt?	Project Afsluitdijk + Operationalisering Flexibel Peilbeheer
5	Hoe laat in het jaar en met welke frequentie kan/moet het zomerpeil uitgezakt worden? Hoe gevoelig ligt dit m.b.t. de effecten op het ecosysteem	Peilbesluit IJsselmeergebied
6	Is het zeker dat de natuurlijker ontwikkeling echt gaat slagen en zo ja in welk van de deelgebieden van het IJsselmeer is dat het meest kansrijk?	Peilbesluit IJsselmeergebied

⁵ Bijlage bij de brief van ROIJ aan Bestuurlijke Kerngroep IJsselmeergebied – XL (d.d. 24 juni 2014).

Nr	Kennisvraag	Allocatie
7	Wat is verder het effect van peilverandering op o.a. de visstand, de waterplanten en de blauwalg? De belangen van andere sectoren zijn hierbij vaak ook groot.	Peilbesluit IJsselmeergebied
8	Wat zijn de mogelijke gevolgen van het ingrijpen in het waterpeil in het IJsselmeergebied op andere gebieden zoals het Noordzeekanaalgebied?	Peilbesluit IJsselmeergebied
9	Zijn er, behalve peilopzet, andere maatregelen nodig en/of voorhanden of te bedenken om riet- en natuurherstel te stimuleren en te realiseren en wat zijn hiervan de kosten?	PM (algemene ontwikkelings-opgave)
10	Wat kunnen de sectoren zelf doen aan aanpassing aan flexibel peil en aan een verminderde watervraag?	PM (algemene ontwikkelings-opgave)
11	Hoe krijg je de kosten en baten van de verschillende (peil)voorstellen beter in beeld?	Peilbesluit IJsselmeergebied
12	Een daling van het zomerpeil vanaf 1 augustus heeft uiteenlopende effecten voor natuur, watersport, oeverrecreatie en andere economische sectoren. De kosten en baten van die effecten dienen te worden onderzocht. Kunnen er voor deze effecten van het flexibel peilbeheer mitigerende en/of compenserende maatregelen worden getroffen.	Peilbesluit IJsselmeergebied

Bijlage E

Achtergronddocumenten

Deelprogramma IJsselmeergebied (2014, maart) Een veilig en veerkrachtig IJsselmeergebied, Resultaten van het Deelprogramma IJsselmeergebied (Synthesedocument).

Geerse C. & K. Wojciechowska (2013). Invloed ander Streefpeilbeheer IJsselmeergebied in het Deltamodel, Opzetten meerpeil in maart met pompen in Afsluitdijk, versus referentiescenario. HKV lijn in water; kenmerk PR2654.

Maarse M. & R. Noordhuis (2012). Effecten van peilstrategieën op de Natura 2000 doelen in het IJsselmeergebied. Deltares; kenmerk1205221-000-VEB-0011.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu & Ministerie van Economische Zaken (2014, december). Tussentijdse wijziging Nationaal Waterplan.

Ministerie van Infrastructuur en Milieu & Ministerie van Economische Zaken (2014, september). Deltaprogramma 2015, Werken aan de delta, De beslissingen om Nederland veilig en leefbaar te houden.

Ministerie van Verkeer en Waterstaat (1992). Peilbesluit Rijkswateren IJsselmeergebied.

Regionaal Overlegorgaan IJsselmeergebied (2014, juni), brief aan de voorzitters van de Bestuurlijke Kerngroep IJsselmeergebied – XL, inclusief bijlage met kennisvragen ROIJ.

Royal HaskoningDHV (2014, juli), Milieueffectrapport, Ontwerpplan tussentijdse wijziging Nationaal Waterplan.

Tauw BV (2014, juli). Passende Beoordeling Ontwerpplan tussentijdse wijziging Nationaal Waterplan.

Colofon

Uitgegeven door

Rijkswaterstaat Midden-Nederland

Classificatie

RWS Ongeclassificeerd

Datum

september 2015

Status

versie t.b.v. terinzagelegging

Fotografie

coverfoto Hollandse Hoogte

Dit is een uitgave van

Rijkswaterstaat

www.rijkswaterstaat.nl
0800 - 8002

september 2015 | MN0815LC006